

SL

SL

SL

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 7.5.2008
COM(2008) 238 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU, ODBORU REGIJ IN EVROPSKI
CENTRALNI BANKI**

EMU@10: dosežki in izzivi po desetih letih obstoja ekonomske in monetarne unije

{SEC(2008) 553}

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU, ODBORU REGIJ IN EVROPSKI CENTRALNI BANKI

EMU@10: dosežki in izzivi po desetih letih obstoja ekonomske in monetarne unije

ZGODOVINSKI KORAK

Evropski voditelji so 2. maja 1998 sprejeli zgodovinsko odločitev, da uvedejo enotno valuto euro. Prehod v zadnjo fazo EMU – ekonomske in monetarne unije – 1. januarja 1999 je pomenil prelomnico v evropskem povezovanju. Čeprav je bil dogodek gospodarske narave, je za evropske državljane in preostali del sveta pomenil zelo pomemben političen znak, da je Evropa zmožna sprejemati daljnosežne odločitve za utrditev skupne in uspešne prihodnosti celine, ki so jo v preteklosti prevečkrat prizadele vojne ter gospodarska in politična nestabilnost. Uvedba EMU – najpomembnejša monetarna reforma po Bretton Woodsu – je bila drzna poteza, ki ji ni bilo enake v moderni gospodarski zgodovini Evrope in ki je spremenila svetovno gospodarsko podobo.

Euro je po desetih letih svojega obstoja izjemno uspešen. Enotna valuta je postala simbol Evrope, ki je po mnenju državljanov euroobmočja med največjimi dosežki evropskega povezovanja, poleg doseženega prostega pretoka znotraj EU in miru v Evropi. Vsak drugi državljan euroobmočja pravi, da EU zanj pomeni enotno valuto. EMU je zagotovila makroekonomsko stabilnost ter povečala čezmejno trgovino, finančno povezovanje in naložbe. Število držav, ki si delijo euro, se je v začetku leta 2008 s prvotnih enajst povečalo na petnajst in predvideva se nadaljnje povečanje. EMU je dosežek, ki je strateškega pomena za EU in tudi za ves svet. Evropa je postala steber makroekonomske stabilnosti, ki je zlasti dobrodošel v sedanjem obdobju finančnih pretresov.

Čeprav je euro nedvomno uspešen, pa do zdaj **ni izpolnil nekaterih prvotnih pričakovanj.** Gospodarska storilnost in zlasti rast produktivnosti sta bili nižji kot v drugih razvitih gospodarstvih, zaskrbljenost glede poštenosti prihodkov in porazdelitve bogastva pa narašča. Poleg tega postaja obravnava številnih pomembnih izzivov, ki se v času oblikovanja EMU še niso pojavili ali so šele začenjali postajati očitni, vedno bolj nujna. Globalizacija hitro napreduje in naravni viri postajajo vse redkejši. Podnebne spremembe in učinki staranja prebivalstva bodo dodatno ovirali sposobnost naših gospodarstev za rast. Poleg tega odprava svetovnih neravnovesij povečuje pritisk na devizni tečaj eura in delovanje naših finančnih sistemov. Hkrati bo nadaljnja širitev euroobmočja sicer prinesla dinamiko v njegovo gospodarstvo, bo pa tudi povečala raznolikost EMU in zahtevala večjo sposobnost prilagajanja.

V tem sporočilu in priloženem poročilu¹ so **ocenjene izkušnje prvih desetih let obstoja EMU, določeni cilji in izzivi, s katerimi se srečuje euroobmočje, ter predstavljen politični program** za nadaljnje uspešno delovanje EMU.

GLAVNI DOSEŽKI PRVIH DESETIH LET

Uvedba eura je pomenila **radikalno spremembo v makroekonomskem okolju** sodelujočih držav članic in zunaj njih. Enotna monetarna politika je skupaj z nacionalnimi vendar usklajenimi fiskalnimi politikami spodbudila makroekonomsko stabilnost. Usklajevanje deviznih tečajev, ki je redno močno prizadelo evropska gospodarstva, je postalo stvar preteklosti. Evropska centralna banka (ECB), ki ji je zaupano upravljanje monetarne politike euroobmočja, je hitro vzpostavila svojo verodostojnost. Proračunska disciplina se je znatno izboljšala, okrepil jo je Pakt stabilnosti in rasti. Gospodarstvo euroobmočja si je prizadevalo za hitrejše gospodarsko in finančno povezovanje kot preostali del EU in se je začelo bolje odzivati na zunanje pretrese. Kot je razvidno iz nadaljevanja, je bil napredek na splošno dosežen na številnih področjih.

Monetarna politika je ustalila dolgoročna inflacijska pričakovanja na stopnji, ki je blizu stabilnosti cen, kot jo je opredelila ECB. Povprečna inflacija je v prvem desetletju obstoja EMU padla z 8 do 10 % v sedemdesetih in osemdesetih letih ter 3 % v devetdesetih letih 20. stoletja na le nekaj nad 2 %. Nominalne obrestne mere so se po uvedbi eura v povprečju znižale z 12 % v osemdesetih in 9 % v devetdesetih letih 20. stoletja na okrog 5 %. Realne obrestne mere v EMU so se znižale na stopnjo, ki je celo v državah, v katerih je bila stabilnost tudi pred uvedbo eura na zelo visoki ravni, več desetletij in bilo mogoče doseči. Inflacija se je pred kratkim sicer povečala predvsem zaradi hitro rastočih cen olja in blaga, pretresi na finančnih trgih pa so privedli do strožjih kreditnih pogojev za gospodinjstva in podjetja. Vendar se po umiritvi teh zunanjih pritiskov pričakujeta ponoven padec inflacije in vzpostavitev normalnih kreditnih pogojev, čeprav bodo cene nafte in blaga še naprej naraščale zaradi velikega povpraševanja v hitro rastočih državah v razvoju.

Fiskalne politike podpirajo makroekonomsko stabilnost v EMU. Napredek pri konsolidaciji proračuna je bil v zadnjih nekaj letih zelo izrazit in je v letu 2007 dosegel primanjkljaj v višini samo 0,6 % BDP v primerjavi s povprečjem v višini 4 % v osemdesetih in devetdesetih letih 20. stoletja. Reforma Pakta stabilnosti in rasti v letu 2005 ni prispevala le k boljši proračunski disciplini, ampak je z nespodbudnim zatekanjem k enkratnim ukrepom pospešila tudi trajnostno odpravo čezmernih primanjkljajev. Prociklične fiskalne politike sicer niso bile v celoti izkoreninjene, so pa postale manj pogoste. Zaradi tega in po zaslugi nepričakovanega dobička od davčnih prihodkov v zadnjih nekaj letih primanjkljaj v nobeni od držav euroobmočja v letu 2007 ni presegal 3 %, skupni primanjkljaj za euroobmočje (v višini 0,6 % BDP v letu 2007) pa je bil najnižji v več desetletjih. Dejansko je bil v desetih od petnajstih držav euroobmočja v letu 2007 zabeležen proračunski presežek ali pa je bilo stanje zelo blizu ravnovesja.

---

¹ SEC(2008) 553 „EMU@10: dosežki in izzivi po desetih letih obstoja ekonomske in monetarne unije“.

EMU je **spodbudila gospodarsko povezovanje in povezovanje trgov**. Odprava tveganj v zvezi z deviznim tečajem in nižji stroški čezmejnih transakcij so pripomogli k razvoju enotnega trga in povezali proizvodne trge. Trgovinski tokovi znotraj območja danes znašajo tretjino BDP območja za razliko od četrte pred desetimi leti in razpoložljive ocene kažejo, da je skoraj polovico tega povečanja mogoče pojasniti z odpravo nestanovitnosti deviznega tečaja. Poleg tega neposredne tuje naložbe znotraj območja danes znašajo tretjino BDP za razliko od začetne petine. V tem primeru ocene kažejo, da je do dve tretjini povečanj mogoče neposredno pripisati uvedbi enotne valute. Vendar je ta razvoj dogodkov ustvaril tudi ekonomije velikega obsega, pospešil konkurenčnost in znatno vplival na učinkovitost proizvodnje. Podobno je znižanje premij za tveganje, ki so vključene v stroške kapitala, pospešilo naložbe, ki so zdaj dosegle skoraj 22 % BDP – raven, ki ni bila dosežena od začetka devetdesetih let 20. stoletja. Na splošno se ocenjuje, da je enotna valuta od svoje uvedbe na različne načine povečala delovno produktivnost v delovni uri za tudi do 5 %.

Euro je bil **močan katalizator za povezovanje finančnih trgov**. Medbančni denarni trgi v euroobmočju so v celoti povezani, čezmejne medbančne transakcije pa so se od leta 1999 enakomerno širile. Pospešila se je čezmejna konsolidacija med bankami in šestnajst največjih bančnih skupin ima zdaj več kot 25 % sredstev EU zunaj svoje matične države. Oblikoval se je pomemben trg obveznic zasebnega sektorja, ki so izražene v eurih, z letno bruto izdajo večjo od 1 000 milijard EUR, ki danes znatno presega približno 800 milijard EUR, zbranih z izdajo obveznic v javnem sektorju. Tudi trgi lastniških vrednostnih papirjev so se povezovali hitreje od ostalih trgov, pri čemer se je delež lastniških vrednostnih papirjev v drugih državah euroobmočja povečal z 20 na 40 %. Infrastruktura finančnega trga se je razvijala in dosežen je bil napredek pri čezmejnih grosističnih finančnih storitvah, enotno plačilno območje v eurih pa naj bi odpravilo razlike med nacionalnim in čezmejnim plačilnim prometom majhnih vrednosti. Vzporedno je bila z izvajanjem akcijskega načrta za finančne storitve in delovanjem odborov Lamfalussy dosežena določena stopnja zbliževanja na področju pravnih ureditev in nadzora.

EMU je **izboljšala sposobnost odzivanja euroobmočja na neugodne zunanje dogodke**. V prvem desetletju obstoja je na euroobmočje vplivala vrsta zunanjih pretresov, povezanih s svetovnim gospodarskim ciklom, od katerih sta bila najintenzivnejša pok internetnega balona in poznejši gospodarski padec v ZDA v začetku novega tisočletja. Vendar je bila posledična upočasnitev gospodarstva v euroobmočju na začetku desetletja znatno manjša kot v primerljivih scenarijih pred uvedbo enotne valute. Danes se ponovno zdi, da je v trenutnih svetovnih finančnih pretresih euroobmočje varno pred najhujšimi pretresi. K tej izboljšanji prožnosti so prispevale ustalitev pričakovane inflacije kot tudi reforme v okviru lizbonske strategije za rast in nova delovna mesta ter obnovljena proračunska disciplina po reformi Pakta stabilnosti in rasti.

EMU je **zelo koristila tistim državam članicam, ki so v procesu dohitevanja**. Okolje makroekonomske stabilnosti in nizkih obrestnih mej je skupaj s podporo kohezijske politike in njenih strukturnih skladov ter Kohezijskega sklada ustvarilo pogoje za pospešitev procesa dohitevanja; pozitivne učinke zdravih ekonomskih politik sta okrepila razvoj nacionalnih finančnih trgov in njihovo povezovanje s preostalim delom euroobmočja. Zato tudi ne preseneča, da se zdi dvanajstim državam članicam, ki so od leta 2004 pristopile k EU, sodelovanje v EMU zelo privlačno; dejansko so se tri med njimi euroobmočju že uspešno pridružile in v letu 2009 naj bi jim sledila še Slovaška.

Euro se je trdno uveljavil kot **druga najpomembnejša mednarodna valuta na svetu**. Mednarodni dolžniški vrednostni papirji, izraženi v eurih, so v letu 2004 presegli tiste, ki so bili izraženi v ameriških dolarjih, medtem ko odstotek bančnih posojil, ki so jih banke euroobmočja izdale posojilojemalcem zunaj euroobmočja in so izražena v eurih, zdaj znaša 36 % v primerjavi s 45 % posojil, izraženih v ameriških dolarjih. Euro je druga najpomembnejša valuta, s katero se aktivno trguje na deviznih trgih po celem svetu in ki se uporablja pri več kot tretjini vseh deviznih poslov. Uradna raba eura se je povečala, svetovni delež razkritih rezerv, izraženih v eurih, pa se je povečal z 18 % v letu 1999 na več kot 25 % v letu 2007. Podobno se je povečala njegova vloga valute za izdajanje računov in valute poravnave, ki obsega več kot 50 % zunanje trgovine euroobmočja. Euro je postal zelo pomemben tudi v številnih tretjih državah, zlasti v državah kandidatkah za vstop v euroobmočje in sosednjih državah EU, kjer je približno 60 % poslov izraženih v eurih.

Euroobmočje je postalo **steber stabilnosti za Evropo in svetovno gospodarstvo**. Po zaslugi vedno pomembnejšega mednarodnega položaja eura in velikega obsega gospodarstev euroobmočja imajo ekonomske politike znotraj EMU vedno večji vpliv na svetovni ravni. Z uravnoteženim zunanjim položajem, verodostojnim makroekonomskim okvirom in trdnim finančnim sistemom euroobmočje celo v izjemno nestanovitnem obdobju zadnjih nekaj mesecev prispeva k nemotenemu razvoju svetovnega gospodarstva.

Euroobmočje je razvilo **trdno strukturo gospodarskega upravljanja**. Medtem ko glavne odgovornosti ekonomske politike ostajajo na nacionalni ravni, se je med državami članicami EMU razvilo splošno razumevanje, da so zdrave javne finance ter prožni in povezani proizvodni trgi, trgi dela in finančni trgi pomembni za učinkovito delovanje EMU. Reforma Pakta stabilnosti in rasti v letu 2005 je okrepila „lastništvo“ nacionalnih vlad nad okvirom upravljanja proračuna. Prenovljena lizbonska strategija za rast in nova delovna mesta, ki je ključni instrument za usklajevanje ekonomskih politik EU, pa v smernici št. 6 navaja, da morajo države članice „prispevati k dinamični in dobro delujoči ekonomski in monetarni uniji (EMU)“. **Euroskupina je služila kot ključni forum**, na katerem so finančni ministri euroobmočja obravnavali vprašanja v zvezi z enotno valuto, ki presegajo dejavnosti nadzora in usklajevanja na podlagi Pogodbe. Zaradi svojega neformalnega značaja, ki spodbuja odprte in odkrite razprave, ima Euroskupina dober položaj za razvoj skupnega razumevanja in jasnih stališč o makroekonomskih vprašanjih, ki zadevajo euroobmočje. S časom je pridobila prepoznavnost in pomembnost, zlasti odkar je januarja 2005 imenovala svojega prvega stalnega predsednika. Na mednarodni ravni so skupni ukrepi euroobmočja povzročili močnejši zunanji vpliv, na kar kažejo sodelovanje trojke Euroskupine, ki jo sestavljajo predsednik Euroskupine, predsednik ECB ter komisar za ekonomske in monetarne zadeve, pri dvostranskih pogovorih s Kitajsko in drugimi državami ter lanskoletna večstranska posvetovanja o svetovnih neravnovesjih, ki jih je vodil Mednarodni denarni sklad (MDS).

Ves ta pozitiven razvoj dogodkov je prispeval k odprtju **rekordnih 16 milijonov delovnih mest v prvem desetletju obstoja EMU** v euroobmočju. Zaposlenost se je od uvedbe enotne valute povečala za skoraj 15 %, brezposelnost pa se je zmanjšala za približno 7 % delovne sile, kar je najnižja stopnja v več kot petnajstih letih. Pomembno je, da je rast zaposlovanja prehitela rast v drugih industrijskih družbah, vključno z Združenimi državami Amerike. Večina teh izboljšav je posledica reform trgov dela in sistemov socialne varnosti, ki so bile opravljene v okviru lizbonske strategije za rast in nova delovna mesta, ter okvira EMU za usklajevanje in nadzor kot tudi zmernost plač, ki je značilna za večino držav euroobmočja. To jasno dokazuje, da se evropski delavci lahko odzivajo na nove izzive in uvajajo potrebne

spremenbe, katerih končna posledica je nadaljnje ustvarjanje delovnih mest in višja gospodarska rast.

PRIHODNJI IZZIVI ZA EMU, NA KATERE VPLIVAJO NOVI SVETOVNI TRENDI

Splošna ocena prvega desetletja obstoja EMU je torej zelo pozitivna. Vendar vsa pričakovanja niso bila izpolnjena.

Potencialna rast v višini približno 2 % letno **je prenizka**. Čeprav se je stopnja zaposlenosti povečala in je bil vpliv enotne valute pozitiven, se je rast produktivnosti upočasnila z 1,5 % v devetdesetih letih 20. stoletja na 1 % v tem desetletju. Zaradi tega se je dohodek na prebivalca v euroobmočju ustavil na 70 % dohodka na prebivalca v Združenih državah Amerike. Medtem ko je bila večina manjših gospodarstev euroobmočja izjemno uspešna, pa bi morala biti potencialna rast v nekaterih od največjih držav članic znatno višja.

Poleg tega so tudi glede inflacije in stroškov dela na enoto **obstajale znatne in trajne razlike med državami**. Nagnjenost k dolgotrajnim razlikam med državami članicami euroobmočja je delno posledica nezadostne odzivnosti cen in plač, ki se za različne proizvode ter v različnih sektorjih in regijah niso enakomerno prilagajale. To je vodilo do še manjše konkurenčnosti in obsežnega zunanega neravnovesja, za kar so v EMU potrebna dolga obdobja prilagajanja. To daljše prilagajanje v bistvu kaže na dejstvo, da so bile strukturne reforme manj ambiciozne kot v času priprave na euro. Tako kot v celotni EU so tudi v euroobmočju proizvodni trgi le delno povezani, čezmejno zagotavljanje storitev pa ostaja nerazvito.

Kot mednarodna valuta je euro velika pridobitev za vse članice euroobmočja in tudi celotne EU. Vendar **premalo jasna mednarodna strategija** in nezadostna prisotnost v mednarodnih krogih euroobmočju povzročata stroške v vse bolj globaliziranem svetu. Svetovna gospodarska neravnovesja, ki so se večala od sredine devetdesetih let 20. stoletja, počasi začenjajo slabeti, devizni tečaji so vedno manj stanovitni, ukrepi za finančno stabilnost pa so pod močnim pritiskom. Hitro naraščajoče povpraševanje nastajajočih gospodarstev po redkih energetskih in drugih primarnih virih povzroča omejitve dobave, zaradi česar cene nafte, hrane in drugega blaga rastejo. V tem nestanovitnem okolju predstavlja enotna valuta obrambni ščit, ki lahko euroobmočje postavi v edinstven položaj, v katerem bi imelo ključno vlogo pri ublažitvi s tem povezanih tveganj na svetovnem političnem prizorišču. Vendar ta možnost ni v celoti izkoriščena, saj euroobmočje nima ustrezno določene mednarodne strategije oziroma učinkovite mednarodne zastopanosti.

In končno, **javna podoba eura ne odraža v celoti uspešnega gospodarskega delovanja EMU**. Euro je pogosto grešni kozel za slabo gospodarsko učinkovitost, ki pa je dejansko posledica neustreznih ekonomskih politik na nacionalni ravni. Poleg tega državljani nekaterih držav menijo, da je euro povzročil znaten dvig cen. Čeprav je bil dejanski splošni vpliv na inflacijo v času prehoda zelo majhen, so občasna neupravičena povišanja cen v določenih sektorjih in državah poslabšala podobo eura in jo še vedno slabšajo. Hkrati je nezadosten razvoj ekonomske veje EMU v primerjavi z monetarno vejo prav tako povečal zaskrbljenost, da euroobmočje ni sposobno obravnavati ključnih izzivov, s katerimi se srečuje, kar je še dodatno oslabilo njegovo javno podobo. Jasno je, da je pred nami še pomembno delo. Vendar bodo poleg izpolnitve prvotnih pričakovanj politični program EMU za naslednje desetletje zaznamovali novi svetovni izzivi, zaradi katerih bodo v nadaljevanju navedene pomanjkljivosti EMU še bolj opazne.

- **Globalizacija hitro napreduje**, pri čemer nastajajoča gospodarstva konkurirajo razvitim gospodarstvom na področju industrijskih dejavnosti, ki zahtevajo nizko kvalifikacijo, in vedno bolj tudi na področju dejavnosti z višjo dodano vrednostjo. Globalizacija nudi velike možnosti za rast trga, saj prinaša nižje cene in večjo izbiro za potrošnike ter večjo učinkovitost za proizvajalce. Vendar od članic euroobmočja tudi odločno zahteva, da so se sposobne prilagajati, saj bo zaradi novih dejavnosti treba nadomestiti nazadujoče industrijske panoge, za gospodarsko dinamičnost pa bodo vedno bolj pomembni tudi raziskave, inovativnost in človeški kapital. Poleg tega je zaradi globalizacije vedno bolj nujno, da euroobmočje prevzame učinkovito vlogo pri svetovnem gospodarskem in finančnem upravljanju.
- **Cene hrane in energije rastejo**, spodbujajo jih hitra rast svetovnega gospodarstva in spremenjeni vzorci porabe v nastajajočih gospodarstvih. Tudi gospodarski učinek podnebnih sprememb je vse večji. Ta razvoj dogodkov lahko omeji rast ter škoduje razporeditvi dohodka in bogastva, saj lahko nesorazmerno vpliva na najrevnejši del prebivalstva. Zaplete lahko povzroči dejstvo, da obvladovanja podnebnih sprememb in preprečevanja rasti cen hrane in energije ni mogoče z lahkoto doseči istočasno. Te težave lahko na države euroobmočja različno vplivajo, kar povečuje potrebo po zagotovitvi nemotenega prilagajanja na pretese.
- Medtem se prebivalstvo v euroobmočju in tudi drugje **hitro stara**. Zaradi tega se bo povečal delež prebivalstva, ki je odvisno od pokojnin, hkrati pa se bo zmanjšala možnost gospodarske rasti. Pričakuje se, da se bo razmerje med za delo sposobnimi ljudmi in upokojenci v naslednjih štiridesetih letih dejansko zmanjšalo za polovico, če se politike ne bodo spremenile, pa se bodo možni rezultati območja s sedanjih približno 2 % letno upočasnili na le nekaj več kot 1 % letno. Staranje bo povzročilo tudi razmeroma velike potrebe po javni porabi, delež javnih izdatkov v BDP pa se bo po ocenah v naslednjih štiridesetih letih povečal za 4 odstotne točke, če ne bo opravljena reforma pokojninskih in zdravstvenih sistemov. Starajoče se prebivalstvo pomeni resen izziv za sposobnost prilagajanja euroobmočja ter ogroža vzdržnosti njegovih javnih financ in širše tudi vzdržnost sistemov zdravstvenega varstva.

Ti dolgoročni trendi, katerih vplivi so vedno bolj občutni, bodo predstavljali izzive za uspešnost vseh razvitih gospodarstev glede rasti, makroekonomske stabilnosti, sposobnosti prilagajanja, trajnosti sistemov socialne varnosti ter razporeditve dohodka in bogastva. Ustvarili pa bodo tudi **politične izzive, ki bodo še posebej vplivali na euroobmočje**, če upoštevamo njegove razmeroma majhne zmogljivosti za rast, njegovo šibkejšo spodobnost prilagajanja, visoko stopnjo javnega zadolževanja in močno soodvisnost njegovih gospodarstev.

TRISTEBRNI POLITIČNI PROGRAM ZA DRUGO DESETLETJE

Čeprav so bile izkušnje prvih desetih let obstoja EMU na splošno zelo uspešne, so pokazale na številne pomanjkljivosti, ki jih je treba obravnavati. Treba bo utrditi težko pridobljeno makroekonomsko stabilnost ob hkratnem **(a)** povečanju potencialne rasti ter varovanju in povečanju blaginje državljanov euroobmočja, **(b)** zagotovitvi sposobnosti nemotenega prilagajanja ob širitvi EMU na nove članice ter **(c)** uspešni zaščiti interesov euroobmočja v svetovnem gospodarstvu. Pomembno je, da bodo ta prizadevanja potrebna v globalnem okolju, ki se je od uvedbe eura znatno spremenilo, v nasprotnem primeru bodo namreč stroški danes precej višji.

Komisija za obravnavo teh izzivov **predlaga tristebrni program:**

- cilj programa notranje politike je okrepiti usklajevanje in nadzor na področju fiskalne politike, razširiti makroekonomski nadzor v EMU prek fiskalne politike ter bolje vključiti strukturno reformo v splošno usklajevanje politik znotraj EMU;
- program zunanje politike je namenjen krepitvi vloge euroobmočja pri svetovnem gospodarskem upravljanju;
- za oba programa bo potreben učinkovitejši sistem gospodarskega upravljanja.

I. Program notranje politike: boljše usklajevanje in nadzor

Poglobitev in razširitev nadzora

Korektivni del Pakta stabilnosti in rasti je treba še naprej strogo uporabljati in **izboljšati je treba nadzor v okviru preventivnega dela Pakta stabilnosti in rasti**. Usklajene fiskalne politike bi morale bolje usmerjati nacionalno proračunsko ravnanje skozi ves cikel, tj. v času ugodnih in neugodnih razmer. Poglobiti bi bilo treba proračunski nadzor, da bi zajemal dve glavni področji:

(i) **zagotovitev vzdržnosti javnih financ** v korist prihodnjih generacij. Na nacionalni ravni bi lahko sprejetje srednjeročnih fiskalnih okvirov v veliki meri pripomoglo k doseganju stabilnih in vzdržnih javnih financ. Da bi bili učinkoviti, bi morali taki okviri zajemati dobro oblikovana pravila o izdatkih, ki bi samodejnim fiskalnim stabilizatorjem omogočila delovanje znotraj omejitev Pakta stabilnosti in rasti, ter hkrati sestavo javnih izdatkov prilagodila strukturnim in cikličnim potrebam gospodarstva. Na ravni euroobmočja je treba posebno pozornost nameniti spremljanju razvoja javnega dolga ter hkrati okrepiti srednjeročne proračunske cilje za obravnavo implicitnih obveznosti. Poleg tega lahko dolgoročne proračunske napovedi, ki določajo vpliv staranja prebivalstva na javne finance, podprejo pripravo nacionalnih strategij trajnostnega razvoja ter spodbudijo ukrepe za reformo pokojninskih in zdravstvenih sistemov in povečanje stopnje zaposlenosti;

(ii) **povečanje kakovosti javnih financ.** Drugače povedano, zagotovitev boljše vrednosti za javna sredstva z usmerjanjem javnih izdatkov in davčnih sistemov k dejavnostim, ki so spodbujajo rast in konkurenčnost. Reforme programov javnih izdatkov, namenjene boljši zaščiti prihodkov ob hkratni krepitvi delovnih pobud – pristop prožne varnosti –, bi tudi v veliki meri pripomogle h krepitvi vzdržnosti in kakovosti javnih financ ter hkrati zagotovile, da bi proračuni podprli makroekonomsko stabilnost.

Zunaj proračunskega nadzora pa obstaja jasna potreba po **širšem nadzoru, ki bi obravnaval makroekonomska neravnovesja**. Spremljati je treba razvoj dogodkov znotraj držav članic, kot so na primer povečanje primanjkljajev tekočih računov, trajno neusklajena inflacija ali gibanja neuravnotežene rasti, saj je pojav učinkov prelitja in vedno večje medsebojne odvisnosti gospodarstev euroobmočja razlog za zaskrbljenost tako v zadevni državi kot tudi v celotnem euroobmočju. Dokazi prvih desetih let obstoja EMU kažejo, da je povezovanje trgov (zlasti na področju finančnih storitev) na splošno sicer koristno za EMU – saj lahko z zagotovitvijo možnosti za delitev tveganja in spodbujanjem prerazporeditve sredstev pomaga odpraviti makroekonomske motnje –, lahko pa tudi, če ga ne spremljajo ustrezne politike, poveča razhajanja med sodelujočimi državami. Medtem ko so nekatera od teh razhajanj neškodljiva – odražajo proces dohitevanja ali celo običajno prilagajanje –, pa so lahko druga tudi škodljiva in povzročijo neučinkovito prilagajanje. V tem primeru bi okrepljen nadzor pomagal prizadetim državam, da se odzovejo pravočasno, preden se razhajanja ukoreninijo.

Končno bi bil širši **nadzor nad državami kandidatkami za vstop v euroobmočje**, ki je podoben nadzoru, predlaganemu za sedanje članice euroobmočja, bistvenega pomena pri pripravi teh držav na izzive, ki jih prinaša souporaba enotne valute. Številne prihodnje članice euroobmočja se srečujejo z obsežnim pritokom kapitala (kar odraža pričakovanja nadaljnje hitre rasti prihodka) in hitro razvijajočimi se finančnimi sektorji, ki lahko skupaj spodbudijo kredite (običajno na nizki osnovi) in povzročijo zunanja neravnovesja. Trenutno se nadzor nad prihodnjimi državami euroobmočja izvaja z ocenjevanjem konvergenčnih programov. Obstaja pa možnost zagotovitve močnejšega političnega usmerjanja in temeljitejšega nadzora nad gospodarskim razvojem zlasti v državah, ki sodelujejo v okviru mehanizma deviznih tečajev (MDT) II, ki je tako element meril za prevzem eura kot tudi instrument za spodbujanje trajnostne nominalne in realne konvergence. To ne bi smelo povzročiti dodatnih omejitev za vstop v euroobmočje.

Nadzor mora temeljiti na obstoječih instrumentih. Ključni instrumenti za nadzor nad fiskalno politiko in usklajevanje ekonomske politike so jasno določeni v Pogodbi ter v Paktu stabilnosti in rasti. Izvrševanje korektivnega dela Pakta stabilnosti in rasti bo še naprej ključni steber pri preprečevanju neskladnosti s Pogodbo. Pakt stabilnosti in rasti predvideva, da se v mnenjih Sveta in nacionalnih programih stabilizacije opredelijo in ocenijo srednjeročne proračunske strategije. Člen 99 Pogodbe pravi, da „države članice obravnavajo svoje ekonomske politike kot zadevo skupnega pomena“ in „jih usklajujejo v okviru Sveta“. Priporočila lizbonskega postopka za euroobmočje in posamezne države so ključni instrumenti za usmerjanje in nadzor. Obstaja pa možnost za izboljšanje načina uporabe takšnih instrumentov. Analiza prvih desetih let dodatno opravičuje potrebo po krepitvi preventivnega dela Pakta stabilnosti in rasti, ki jo je potrdil Ekonomsko-finančni svet², da bi se podprla uresničitev trajnostnih proračunskih politik in obravnavala širša vprašanja, ki lahko vplivajo

---

² COM(2007) 316.

na makroekonomsko stabilnost države in splošno delovanje EMU. Te instrumente, ki temeljijo na Pogodbi, dopolnjuje postopek vmesnega pregleda izvrševanja proračuna, ki ga vsako leto spomladi opravi Euroskupina. Medtem ko se je ta do zdaj osredotočal na proračunski nadzor, se bo z mehanizmom medsebojnega pregledovanja njegov obseg razširil in tako bo nadzor na podlagi Pogodbe učinkovitejši.

Boljše vključevanje strukturnih politik v proces usklajevanja

Za euroobmočje je **zlasti pomemben uspeh strukturne reforme**. Pospešitev reform, ki so seveda dobrodošle v celotni EU, je najpomembnejša prednostna naloga za euroobmočje. Pomembno je, da bo boljša odzivnost trga prinesla dvojno korist – dolgoročno bo spodbudila rast na področju življenjskih standardov ter hkrati omogočila boljše prilagajanje na pretrese in podprla makroekonomsko stabilnost. Empirični dokazi naših analiz kažejo, da imajo strukturne reforme v državah, ki si delijo enotno valuto, višje „množitelje“ kot druge: to pomeni, da imajo države, ki izvedejo strukturno reformo, večje koristi, medtem ko lahko države, ki zaostajajo, za svojo neaktivnost plačajo višjo ceno. Lizbonska strategija za rast in nova delovna mesta, ki je pomagala vključiti strukturno reformo v politični program, v smernici št. 6 o priporočilih za euroobmočje in posamezne države določa osnovo za opredelitev najbolj perečih področij, na katerih je treba ukrepati. V partnerskem pristopu med Komisijo in državami članicami je lizbonska strategija podlaga za usmerjanje procesa reforme tako v euroobmočju kot tudi v posameznih državah.

Odprava preostalih ovir pri povezovanju proizvodnih trgov je bistvenega pomena za dobro delovanje euroobmočja. Vendar kljub podpori EMU in programa enotnega trga pri oblikovanju bolj odprtih in konkurenčnih gospodarstev, majhna rast proizvodnje in vstopne ovire, zlasti na področju storitev, še naprej zavirajo učinkovito prilagajanje na spreminjajoč se gospodarski položaj v euroobmočju ter dodatno pritiskajo na cene. Širjenje inovacij in tehnologij, ki je pomemben element pri spodbujanju konkurenčnosti in produktivnosti, v državah članicah euroobmočja zaostaja. Na te pomanjkljivosti bi se moral posebej usmeriti sistem za spremljanje trga, predlagan v pregledu enotnega trga.

Bolje delujoči trgi dela so v euroobmočju potrebni za pospešitev prilagajanja v globaliziranem gospodarstvu in za povečanje zmogljivosti za rast zaradi staranja prebivalstva. Večja prožnost plač in razlikovanje med panogami, poklici in regijami ter naložbe v človeški kapital so ključnega pomena pri spodbujanju konkurenčnosti in omogočanju nemotene prerazporeditve sredstev v primeru pretresov. V okviru lizbonske strategije so bile izvedene številne reforme za izboljšanje uporabe delovne sile, ki so se tudi izplačale. Vendar je bil napredek med državami neenakomeren, zato mora ostati osrednja točka strategij za izvajanje reform v naslednjem desetletju. Reforme programov javnih izdatkov in aktivne politike trga dela bi morale biti namenjene boljši zaščiti prihodkov ob hkratni krepitvi delovnih pobud.

Euroobmočje ima lahko **od spodbujanja finančnega povezovanja EU razmeroma velike koristi**. Pri povezovanju finančnih trgov EU je bil sicer dosežen znaten napredek, vendar so potrebna dodatna prizadevanja za povečanje učinkovitosti in likvidnosti finančnih trgov euroobmočja. To bi olajšalo gospodarsko prilagajanje prek delitve tveganja in spodbudilo bolj usklajen prenos enotne monetarne politike po celotnem euroobmočju. Potrebna so zlasti večja prizadevanja pri spodbujanju čezmejnega zagotavljanja maloprodajnih finančnih storitev, izboljšanju učinkovitosti financiranja podjetniških in državnih obveznic ter blažitvi stroškov pravne ureditve in nadzora za finančne posrednike, ki delujejo v okviru različnih zakonodaj. Glede na deljeno odgovornost med Eurosistemom in sodelujočimi državami članicami za

ohranitev finančne stabilnosti v celotnem euroobmočju je potreba po močnejšem čezmejnem sodelovanju pri ukrepih za preprečevanje, upravljanje in reševanje kriz vse večja. Ob upoštevanju te posebne ocene učinkovitosti in stabilnosti ter izkušenj, pridobljenih v času sedanje finančne krize, bi morale imeti euroobmočje pomembno vlogo pri spodbujanju programa EU za finančno povezovanje ter pri krepitvi ukrepov EU za finančno stabilnost.

Da bi izkoristili celotni potencial EMU, je torej treba **okrepiti pobude za nadaljevanje reforme** v euroobmočju. Vključevanje strukturnih politik v proces usklajevanja euroobmočja lahko zagotavlja podporo na tri načine: (a) Priporočila za celotno euroobmočje skupaj s priporočili za posamezne države v okviru integriranih smernic lizbonske strategije nudijo glavno oporo za usklajevanje strukturnih reform; organizirati je treba natančnejše spremljanje njihovega izvajanja. (b) Reforma Pakta stabilnosti in rasti v letu 2005 je z oceno napredka pri doseganju srednjeročnih proračunskih ciljev omogočila upoštevanje strukturnih reform, ki so s fiskalnega vidika kratkoročno drage, dolgoročno pa prinašajo velike koristi v smislu rasti in fiskalne trajnosti. Za zagotovitev upoštevanja obveznosti iz Pakta stabilnosti in rasti se lahko vzpostavi mehanizem medsebojnega pregledovanja, ki bi temeljil na analitičnem okviru, pripravljenem na podlagi lizbonske strategije, in predhodnih informacij, ki jih posredujejo države članice. (c) Za doseg boljšega zaporedja pri reformah je treba dati prednost zlasti izboljšanju delovanja finančnih trgov. To ne bi le ugodno vplivalo na rast in prilagajanje, ampak bi tudi pomagalo okrepiti pobude za druge strukturne reforme, ki bodo sledile, z dajanjem prednosti njihovim dolgoročnim koristim in omogočanju pretoka kapitala z novimi možnostmi naložb, ki jih prinašajo te strukturne reforme.

II. Program zunanje politike: krepitev mednarodne vloge euroobmočja

Mednarodni položaj eura prinaša **prednosti, odgovornosti in tveganja**. Pomaga pri razvoju finančnega sektorja v Evropi, ima velike koristi od uporabe eura kot rezervne valute in zmanjšuje izpostavljenost nestanovitnosti deviznega tečaja, saj se oblikovanje cen in izdajanje računov v eurih povečuje. Zaradi velikega obsega euroobmočja pa se politične odločitve in gospodarski razvoj znotraj EMU čutijo tudi drugje, nenazadnje tudi zato, ker so svetovni finančni trgi vedno močnejši mednarodni prenosni kanali. Nastajajo pa tudi tveganja, saj je zaradi vedno pomembnejšega mednarodnega položaja eura euroobmočje izpostavljeno motečim prerazporeditvam portfelja med ključne mednarodne valute in vrste naložb. Na splošno pa sta rast eura kot mednarodne valute in s tem povezana moč gospodarstva euroobmočja spremenili pravila igre za članice EMU in za njihove mednarodne partnerje.

Zato mora euroobmočje **oblikovati mednarodno strategijo**, ki bi bila primerna glede na mednarodni položaj njegove valute. Po uspešnem prvem desetletju se euroobmočje, ki za svoje sosede že predstavlja steber stabilnosti, poziva k oblikovanju jasne in vseobsegajoče strategije na področju mednarodnih gospodarskih in finančnih zadev. Prevzeti mora aktivnejšo in odločnejšo vlogo tako v večstranskih forumih kot tudi v dvostranskih dialogih s svojimi strateškimi partnerji. Izboljšati mora usklajevanje in opredeliti skupna stališča ter – po potrebi – obseg skupnih nalog in pristojnosti na področju vseh teh vprašanj. Izraziti mora enotno mnenje o politikah deviznega tečaja ter prevzeti svoje odgovornosti pri vprašanih finančne stabilnosti in makroekonomskega nadzora. Tveganje, da bo odprava svetovnih neravnovesij nesorazmerno škodovala konkurenčnosti euroobmočja in njegovih članic, te potrebe še dodatno povečuje.

Najučinkovitejši način, na katerega lahko euroobmočje uskladi svoj vpliv s svojo gospodarsko težo, je **oblikovanje skupnih stališč in utrditev njegove zastopanosti, tako bi imelo na koncu** v ustreznih mednarodnih finančnih institucijah in forumih **en sam sedež**. To je ambiciozen cilj, napredek na področju programa zunanje politike pa bo odvisen predvsem od učinkovitejšega sistema upravljanja euroobmočja. Čeprav se drugim državam pogosto zdi, da sta EU in euroobmočje prekomerno zastopana v mednarodnih organizacijah (v smislu števila sedežev in deleža glasov), gospodarski vpliv euroobmočja v mednarodnih krogih še vedno ni dovolj izražen. Utrditev zastopanosti euroobmočja bi povečala njegovo mednarodno pogajalsko moč in zmanjšala stroške mednarodnega usklajevanja tako za euroobmočje kot tudi za njegove ključne partnerje. Zagotovila pa bi tudi potreben prostor za povečanje udeležbe držav z nastajajočimi trgi v mednarodnih finančnih institucijah.

III. Spodbujanje učinkovitega upravljanja EMU

Sistem **gospodarskega upravljanja EMU se mora odzvati na izzive**, s katerimi se srečuje euroobmočje. Ob tem je treba poudariti, da je trenutna delitev pristojnosti med institucijami in instrumenti, ki urejajo izvajanje ekonomske politike EMU, na splošno dobra. Vendar obstaja jasna potreba po prilagoditvi institucij in praks novim političnim izzivom.

Aktivna udeležba vseh držav članic EU v Ekonomsko-finančnem svetu je ključnega pomena pri zagotavljanju učinkovitega delovanja EMU. Ekonomsko-finančni svet je bil že od vsega začetka forum za sprejemanje odločitev o ekonomski politiki v EU in bi moral glede na nastajajoče prekrivanje med euroobmočjem in EU še naprej ohraniti osrednjo vlogo v sistemu gospodarskega upravljanja EMU s temeljitejšim vključevanjem zadev EMU v svoje delo. Zlasti bi lahko spodbudil doslednejši pristop v okviru svojih pristojnosti, tj. makroekonomske politike ter finančnih trgov in obdavčenja, in tako zagotovil pozitivno sinergijo med njimi. Trenutno veljavna Pogodba daje veliko možnosti za celovitejšo usklajenost in nadzor na teh področjih v celotni EU. Poleg tega bo nova Lizbonska pogodba, ko bo ratificirana, okrepila vlogo finančnih ministrov euroobmočja glede vprašanj, ki vplivajo na delovanje EMU, zato bodo vse razprave, povezane z njimi, potekale v okviru Ekonomsko-finančnega sveta.

Euroskupina bi morala še naprej služiti kot izhodišče za poglobitev in razširitev političnega usklajevanja in nadzora v EMU. Kar zadeva fiskalni nadzor, bi bila predhodna uskladitev proračunske politike z vmesnim pregledom izvrševanja proračuna namenjena usmerjanju fiskalnega vedenja skozi ves cikel za preprečevanje procikličnih odstopanj. Glede izziva, ki ga predstavlja staranje prebivalstva, je glavno tveganje izboljšanje učinkovitosti preventivnega dela Pakta stabilnosti in rasti pri spodbujanju doseganja ambicioznih srednjeročnih ciljev. Da bi se izognili kopičenju neravnovesij in prevelikih razlik med državami euroobmočja, bi morala Euroskupina izmenjati stališča, izdelati politične smernice ter spremljati skladnost držav članic na področjih, ki spodbujajo sposobnost prilagajanja in makroekonomsko stabilnost. Okrepiti je treba „medsebojne preglede“, tj. večstranske razprave o ustreznem razvoju v eni ali več državah, da bi spodbudili finančne ministre, da nacionalna vprašanja in politike obravnavajo z vidika euroobmočja. Poleg tega bi morala Euroskupina večjo pozornost nameniti spremljanju lizbonskih priporočil za euroobmočje, da bi se s strukturnimi reformami povečala potencialna rast in okrepila konkurenčnost.

Komisija bi morala imeti močno, podporno vlogo pri zagotovitvi učinkovitega delovanja EMU. Od nje se zahteva, da spodbuja usklajevanja politik in hkrati v svojih političnih predlogih internalizira razsežnost EMU. Pospešiti bi morala svoj fiskalni in makroekonomski nadzor ter spodbujati nadaljnje gospodarsko in finančno povezovanje. V svoji nadzorni vlogi bi morala poglobiti oceno gospodarskega in finančnega razvoja v euroobmočju ter se usmeriti zlasti na prelitje ukrepov nacionalnih politik. V sodelovanju z državami članicami se morajo nadaljevati prizadevanja za izboljšanje natančnosti cikličnih in strukturnih fiskalnih indikatorjev. Na mednarodnem področju pa mora Komisija okrepiti svojo vlogo pri mednarodnih razpravah in forumih. Na kratko, Komisija mora podpreti prizadevanja za izboljšanje delovanja EMU tako doma kot tudi v mednarodnih krogih s prevzemom odgovornosti, ki ji jih kot varuhu zdravih ekonomskih politik nalaga Pogodba. V ta namen si mora prizadevati za boljše izkoriščanje instrumentov, ki jih določa Pogodba.

Nova pogodba bo, ko bo ratificirana, omogočila krepitev usklajevanja in nadzora nad ekonomskimi politikami v euroobmočju. Člen 136 pripravljene Pogodbe o delovanju Evropske unije bi omogočil „sprejetje posebnih ukrepov za države članice euroobmočja: za večjo uskladitev in nadzorovanje njihove proračunske discipline ter za določitev smernic njihove ekonomske politike ob zagotavljanju združljivosti s smernicami, sprejetimi za celotno Unijo, in njihovega nadzora“. Poleg tega bi Pogodba v členu 121 okrepila vlogo Komisije kot neodvisnega „razsodnika“ v okviru večstranskega nadzora in ji omogočila izdajanje neposrednih opozoril državi članici, kadar njene ekonomske politike ne bi bile v skladu s širšimi smernicami ali če bi lahko ogrozile pravilno delovanje EMU.

Sistem upravljanja EMU mora **zagotoviti nemoteno širitev euroobmočja**. V naslednjem desetletju naj bi se euroobmočje razširilo na večino sedanjih držav članic EU, ustrezen potek tega procesa pa bo zagotovil učinkovito delovanje gospodarstva euroobmočja v prihodnosti. S sodelovanjem v mehanizmu deviznih tečajev ERM II bi države morale izkoristiti okolje povečane makroekonomske stabilnosti za sprejemanje trdnih makroekonomskih in strukturnih politik. Kot je določeno v Pogodbi, mora Komisija zagotoviti redno in pošteno oceno trajnostnega napredka v konvergenčnem postopku. Euroskupina in Ekonomsko-finančni svet pa sta posebej odgovorna za ustvarjanje zaupanja, spremljanje gospodarskega razvoja in zagotavljanje potrebnega usmerjanja v smislu politik in reform, ki so potrebne za nominalno in realno konvergenco prihodnjih članic euroobmočja.

Obstaja tudi potreba po **izboljšanju dialoga o EMU med institucijami EU ter s širšo javnostjo**. Komisija bi morala razviti dialog in posvetovanje zlasti z Evropskim parlamentom ter tudi drugimi evropskimi in nacionalnimi zainteresiranimi stranmi. Podobno bi si morala Euroskupina prizadevati za dialog z ECB, Evropskim parlamentom in socialnimi partnerji v euroobmočju. Vse te institucije pa bi morale s Komisijo na čelu izboljšati obveščanje širše javnosti o vprašanjih v zvezi z EMU. Obstaja zlasti potreba po boljši obrazložitvi pomembnih makroekonomskih in mikroekonomskih prednosti eura, kot na primer njegove vloge obrambnega ščita v nedavni finančni krizi, ter pomembnega in koristnega prispevka ekonomskih politik v EMU.

SKLEPNA UGOTOVITEV

EMU je izjemno uspešna. V desetih letih svojega obstoja je zagotovila makroekonomsko stabilnost, spodbudila gospodarsko povezovanje Evrope – nenazadnje tudi z uspešnimi širitvami –, se začela bolje odzivati na negativne vplive ter postala regionalni in svetovni steber stabilnosti. Enotna valuta in politični okvir, na katerem temelji, se bolj kot kdaj koli prej kažeta kot velika pridobitev. Vendar lahko EMU prinese še več koristi. To – skupaj z vse močnejšimi izzivi globalizacije, pomanjkanja naravnih virov, podnebnih sprememb in staranja prebivalstva – zahteva boljšo usklajenost ekonomskih politik, nadaljevanje strukturnih reform, močnejšo svetovno vlogo euroobmočja in odločno zavezanost držav članic, da dosežejo te cilje. Dejstvo, da je učinke teh svetovnih trendov že mogoče občutiti v obliki visokih cen energije, hrane in blaga, finančnih pretresov in prilagajanja deviznega tečaja na svetovni ravni, še poudarja pomen pravočasnega ukrepanja.

Doseganje programov notranje in zunanje politike ter izboljšanje upravljanja iz tega sporočila bosta pomagala pri spopadanju z izzivi, s katerimi se srečujeta euroobmočje in svetovno gospodarstvo. Poleg tega bosta prinesla tudi pomembne pozitivne koristi za vse članice EU:

- **EMU ostaja mejnik v povezovanju EU.** Čeprav so njeni cilji in dosežki predvsem gospodarske narave, EMU ni bila nikoli zgolj gospodarski projekt. Že od samega začetka je EMU veljala za ključni korak v procesu povezovanja EU. Ta vloga se je s širitvijo s 15 na 27 držav članic po letu 2004 še okrepila, saj se vse nove države članice EU pripravljajo na prevzem eura. Možnost vstopa v euroobmočje je bil eden od glavnih dejavnikov za približevanje teh držav življenjskemu standardu EU.
- **Dobro delujoča EMU je velika pridobitev za celotno EU,** saj se bo nenazadnje prevladujoča večina držav EU, če ne celo vse države EU, nekoč pridružila EMU. Uspešno gospodarstvo euroobmočja bo prispevalo k blaginji in dinamiki celotne EU in okrepilo podporo javnosti pri povezovanju EU tako znotraj kot tudi zunaj euroobmočja.
- **Močna EMU bo tudi spodbudila vodilno vlogo EU v svetovnem gospodarstvu.** Dobro delujoče euroobmočje je podlaga za močno zunanjo vlogo EMU, tako na makroekonomskem področju kot tudi v obdobju svetovnega finančnega nadzora in urejanja. Sposobnost okrepitve zunanje vloge euroobmočja in prevzem odgovornosti na svetovni ravni bosta pozitivno vplivala na druga področja politike, na katerih si EU prizadeva za prevzem vodilne vloge na svetu in med katere na primer spadajo trajnostni razvoj, razvojna pomoč, trgovinska politika, konkurenčnost in človekove pravice.

Za izvedbo tega obsežnega programa sta potrebni politična volja in odločenost. Prav uspeh EMU kaže, da lahko politične pobude in prizadevanja ustvarijo znatne gospodarske, socialne in politične koristi. Vendar je za popolno doseganje teh koristi ključnega pomena trajno sodelovanje vseh strank. Zato bo Komisija v drugi polovici leta 2008 spodbudila široko razpravo o teh temah ter pospešila obsežno soglasje pri oblikovanju tega programa z drugimi institucijami EU ter vrsto pristojnih organov in zainteresiranih strani. Na podlagi te razprave bo Komisija pripravila ustrezne operativne predloge.